

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ В РЕГІОНІ

Сидорук С.В.

Стаття присвячена дослідженню готельної індустрії в регіоні. Сформовано ряд проблем, які гальмують розвиток ринку готельних послуг в регіоні. На підставі аналізу готельної інфраструктури зроблені висновки про сучасний стан готельних послуг в регіоні. А також виокремлено підходи до формування готельної індустрії в регіоні такі як: просторово-часовий, генетичний, системний, відтворювальний та проблемний підходи. Здійснено групування проблем готельної індустрії в регіоні на групи залежно від розвитку готельної інфраструктури в регіоні та державного регулювання готельного бізнесу в регіоні.

Ключові слова: розвиток, готельна індустрія, регіон, ринок готельних послуг.

ВСТУП

На початку розбігу третього тисячоліття на тлі нагального розвитку готельного бізнесу на планеті, зокрема й в Україні, дедалі очевиднішим стає те, що займатися готельним бізнесом є ефективно. Готельна індустрія в наш час постає як важлива й прибуткова галузь національної економіки, орієнтована на виявлення та задоволення потреб клієнтів (гостей), в першу чергу шляхом створення для них безпечних і комфортних умов проживання та відпочинку.

На основі визначення сутнісних характеристик індустрії гостинності в регіоні можна констатувати, що вона охоплює різні форми діяльності в сфері послуг, пов'язані з прийняттям і обслуговуванням гостей, а саме [1]:

- це види обслуговування, які базуються на принципах гостинності та характеризуються щедрістю і дружелюбністю стосовно споживачів;

- це сукупність суб'єктів підприємництва, таких як готелі і мотелі, туристичні агентства, фізичних, соціальних і емоційних компонентів;

- підприємства індустрії гостинності - ресторани, готелі, курорти - беруть участь в створенні невидимого продукту, придатного до вживання тільки у момент його пропозиції споживачеві.

Створення та розвиток готельної індустрії є для України досить важливим. Якби в Україні проводили різноманітні програми розвитку, які б підтримували і політики, і підприємці, то готельна індустрія стала б однією з основних галузей економіки та приносила би значно вищі прибутки [4].

Тому головною метою нашого дослідження є питання щодо визначення проблем готельної індустрії, та дослідження їх впливу на розвиток регіону.

Дослідженню тенденцій та перспектив розвитку готельного господарства України приділяється значна увага. Так, Горіна Г. О,

Вітавська Г. П. та Тупкало В. М. розглядають особливості та тенденції розвитку готельного бізнесу в Україні, пропонують шляхи удосконалення системи управління готельним комплексом на базі стратегії розширення бізнесу, Опанащук Ю.Я. аналізує сучасні проблеми розвитку готельного господарства України, вирішення яких дозволить йому стати провідним фактором стимулювання туризму, Бойко М. досліджує методичні засади реструктуризації підприємств готельного господарства, Петренко Л.А. розглядає вплив фінансових ринків на інвестування підприємств готельного господарства. Отже, у працях вітчизняних і зарубіжних вчених досліджуються важливі теоретичні і практичні аспекти розвитку готельного господарства України, разом з тим потрібно зазначити, що сучасні тенденції та перспективи розвитку готельної індустрії України розглядаються фрагментарно.

Попри достатньо велику кількість наукових публікацій з готельної тематики, які з'явилися в Україні останніми роками, переважна більшість з них стосується якісної сторони процесів готельного бізнесу, їхньої динаміки, не торкаючись сутності проблеми розвитку готельної індустрії на регіональному рівні.

1 ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Незважаючи на часткові позитивні зрушення, у готельній галузі залишається цілий комплекс проблем, що у значній мірі перешкоджають гармонійному розвитку готельної індустрії в регіоні.

У першу чергу проблеми стосуються рівня розвитку об'єктів і мережі готельної інфраструктури в регіоні, що значно поступають світовим стандартам якості і відповідності. Будівництво нових сучасних готельних комплексів рухається дуже повільно. В більшій кількості підприємств готельного бізнесу було здійснено лише перебудову та реконструкцію з метою збільшення площі номерів, поліпшення їхнього планування та створення зручніших і комфортніших умов для проживання. Лише два київських готелі в

повною мірою відповідають присвоєному їм статусу. А низькі темпи будівництва в Україні нових і сучасних готелів призвело до штучного завищення цін на проживання у вже існуючих готелях. Оскільки рівень використання природно-туристичного потенціалу регіону у значній мірі залежить від ефективності функціонування суб'єктів ринку, то, у даному випадку, можна говорити про втрати, зумовлені даною проблемою у вигляді недоотриманих доходів, а рівень використання ресурсів з метою готельного бізнесу не можна вважати достатнім. Заклади, що функціонують у прикордонній території мають можливість за допомогою відвідувачів з сусідніх держав набути низки переваг, а саме зменшити вплив сезонності споживання готельних послуг, збільшити коло споживачів, отримати додаткові прибутки.

В той же час наявні ресурси не використовуються належним чином через низький рівень розвитку інфраструктури, в якій одне з перших місць належить транспортній системі. Важливими проблемами залишаються подальше вдосконалення залізничної мережі регіонів, електрифікація окремих відрізків доріг, реконструкція і модернізація залізничних вокзалів. Саме тому головними питаннями сьогодення та найближчої перспективи, вважаємо, є не збільшення кількості готельних об'єктів і їх потужностей, а налагодження конкурентоспроможного ринку готельних послуг шляхом модернізації існуючої матеріально-технічної бази.

Не менш важливою перешкодою на шляху до інтенсифікації розвитку ринку готельних послуг в регіоні слугують суперечності і мінливість нормативно-правової бази, яка покликана регулювати основні процеси в галузі. Натомість, велика кількість правових документів, часті зміни в законодавстві та його непослідовність не дають можливості готельним закладам впевнено та відкрито провадити свою діяльність. У свою чергу, тінізація суб'єктів підприємництва даної галузі залишається все ще значною, а їх внесок у розбудову регіональної економіки – незначним.

Крім того, податкова політика, яку практикують і провадять органи виконавчої влади як на державному, так і на регіональному рівнях, спрямована не на сприяння розвитку бізнесу, а на максимальне вилучення коштів у готельних підприємств. Враховуючи той факт, що основною метою діяльності підприємства є отримання прибутку, у такий спосіб останні суттєво позбавляються базової мотивації своєї діяльності, що знову ж таки пригнічує розвиток ринку готельних послуг, зумовлює його тінізацію.

Враховуючи зазначене, ще однією досить вагомою перешкодою у розвитку готельної індустрії як окремої галузі економіки стає низький рівень професійної підготовки кадрів. Як правило навчання працівників у сфері готельного бізнесу носить спонтанний характер, що взагалі не повинно таким бути по своїй суті. Крім того, знання іноземних мов працівниками перебуває на вкрай низькому рівні, що лише посилює дисфункцію в організації ведення

готельного бізнесу. Усі вказані тенденції роблять ринок пропозиції готельних послуг слабко диференційованим, а суб'єктів підприємництва – недостатньо мотивованими до розширення сфери своєї діяльності.

Значної уваги і підтримки з боку держави вимагає проблема інформаційного забезпечення готельних послуг, пов'язана з інформуванням про наявність і види готельних послуг, що надаються тим або іншим готельним підприємством, можливість бронювання місць і певних послуг, здійснення передоплати і повної оплати з використанням інформаційних мереж. Дана проблема, значною мірою вирішена в багатьох розвинених країнах світу, вимагає ще розробки в умовах України як у зв'язку зі вступом України до світової організації Торгівлі і наміром увійти до Європейського Союзу, так і в цілях розвитку готельного бізнесу, підвищення його ефективності і створення позитивного іміджу в світовій спільноті.

Слід зазначити, що оснащення інформаційним забезпеченням українських готелів, та і інших засобів розміщення в міжнародних інформаційних мережах значною мірою дозволить скоротити засоби на рекламу. Оскільки в принципі самостійне готельне підприємство не в змозі витратити значні засоби на рекламу своїх послуг, а на рівні держави і його регіонів очевидна необхідність в рекламуванні не стільки окремих туристичних підприємств, скільки в цілому держави або його регіонів, то і витрати на масштабні рекламні програми повинні виділятися з бюджету.

Крім загальноекономічних і демографічних чинників на економіку готелю сильний вплив роблять і форс-мажорні обставини. В даний час за кордоном найзначнішим таким чинником є тероризм. Крупні терористичні акти, такі як розстріл терористами туристів в Єгипті або руйнування хмарочосів в Нью-Йорку викликали різке зниження завантаження готелів в цих регіонах. Аналогічний вплив роблять стихійні лиха (мусони, тайфуни, землетруси і тому подібне). Правда, досвід показує, що туристичні потоки в ці регіони відновлюються вже через 2-3 роки, проте за цей час багато готелів можуть і збанкрутіти.

Помітний вплив роблять політичні події. Так, перебої в збереженні добросусідських стосунків України з Росією істотно знижують потік туристів з Росії до України, а події у Феодосії у зв'язку з ученнями НАТО, що планувалися в Криму, помітно скоротили загальний потік туристів до Криму. Економічна криза в регіонах України, природно, скорочує іноземні інвестиції і знижує експорт товарів в цю країну, що наводить до зменшення числа бізнес-туристів в готелях [2].

На завантаження готелів в курортних регіонах впливають досить швидко змінна мода на відпочинок, труднощі здобуття візи, умови роботи транспортних компаній. Наприклад, заборона польотів над Європою літаків радянського виробництва з підвищеним рівнем шуму неминуче привела до часткового перерозподілу потоків російських туристів з європейських курортів на турецьких і єгипетських. На економічні показники

готелів в регіоні впливають і внутрішні чинники: прийнята система управління і контролю (особливо система контролю за витратами), рівень послуг, що надаються, а також трудові стосунки.

Для подолання негативних факторів в розвитку готельної індустрії, необхідно, розв'язати питання фінансування через розробку механізму позабюджетного фінансування під державні гарантії. Сучасна політика формування ринку готельних послуг в регіоні має відповідати критеріям економічної результативності, соціальної ефективності та екологічної безпеки. Тому в подальших дослідженнях необхідно розглянути питання забезпечення державних гарантії у сфері фінансування готельної індустрії.

На нашу думку, проблеми готельної індустрії в регіоні, необхідно, об'єднати в групи залежно від розвитку готельної інфраструктури в регіоні та державного регулювання готельного бізнесу в регіоні.

1) регіони, розвиток готельного бізнесу яких визначається пропускнуою спроможністю, об'ємами реалізованих послуг, категорійністю номерного фонду, структурою потреб населення, що проживає там.

2) регіони, в яких державні органи влади спрямовують свій вплив на готельний бізнес (здебільшого негативний).

2 ПІДХОДИ ФОРМУВАННЯ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ В РЕГІОНІ

Значимо, що подальше дослідження готельної індустрії в регіоні, варто, проводити із застосуванням підходів, поєднання яких створить цілісну систему підходів і методів, що дозволить поглибити фундаментальні та розширити прикладні дослідження, вирішити все складніші теоретичні і практичні проблеми. Розрізняють такі підходи до формування готельної індустрії в регіоні: просторово-часовий, генетичний, системний, відтворювальний та проблемний підходи. [5, с. 26-29].

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нечаюк Л.І., Нечаюк Н. О. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 348 с.
2. Опанащук, Ю.Я. Развитие гостиничного хозяйства в Украине: тенденции и перспективы / Ю.Я. Опанащук // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2004. - №3. – С. 70-72.
3. Исакова Д. Пришествие звезд / Д. Исакова // Инвестгазета. – 2008. - №15. – С. 34-36.
4. Данильчук В.Ф. Світовий ринок послуг турбізнесу: Навчальний посібник. – Донецьк: ДІТБ, 2000. – 146 с.
5. Регіональна політика розвитку рекреаційної сфери: механізм формування та реалізації: Монографія / З.Герасимчук, М.В. Глядіна. – Луцьк: Надстир'я, 2006. – 161с.

1. Просторово-часовий, згідно з яким рівень розвитку готельної індустрії в регіоні в основному визначається його положення відносно центрів розміщення готельно-туристичного потенціалу.

2. Генетичний підхід дає змогу виявити генезис регіональних систем у процесі історичного розвитку. Пізнання шляхів розвитку регіону дає можливість пояснити особливості його сучасного стану, визначити перспективи розвитку, виявити його динаміку.

3. Системний підхід передбачає формування готельної індустрії в регіоні на основі аналізу інтенсивності впливу до зовнішніх структур на таку сферу послуг та можливості регулювання цього впливу. Знаючи закономірності побудови системи можна моделювати її подальший розвиток.

4. Відтворювальний підхід. Дослідження регіональних особливостей готельної індустрії, необхідно, вести в тісному взаємозв'язку з туристичною сферою з урахуванням ефективного використання туристичного потенціалу.

5. Проблемний підхід. Формування готельної індустрії в регіоні має бути спрямоване на розв'язання проблем ринків готельних послуг та проблем які виникають при їх функціонуванні.

ВИСНОВКИ

Вирішення існуючих проблем з використанням даних підходів дасть можливість підняти загальний рівень розвитку гостинності, розширити номенклатуру пропозиції, урізноманітнити готельний продукт (в тому числі шляхом гнучкої цінової політики) та забезпечити країні конкурентні позиції на провідних регіональних та видових ринках готельних послуг. А також виведе з «тіні» не обліковані заклади розміщення (малих та мікро-готелів, апартаментів) створить сприятливі умови для легалізації їх діяльності, сформує реєстр таких закладів та законодавчо закріпить їх визначення, вимоги до функціонування та необхідних процедур (сертифікація, стандартизація та ін.).